Minister
Zdrowia

DLT.050.7.2025.AS
Warszawa, 23 marca 2025

Pani
Małgorzata Kidawa - Błońska
Marszałek Senatu

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na oświadczenie Senatora Waldemara Witkowskiego, w sprawie zmiany ustawy o publicznej służbie krwi w związku z koniecznością ujednolicenia zniżek dla krwiodawców w transporcie zbiorowym w całym kraju, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższego.

Krwiodawstwo w Polsce, podobnie jak w całej Europie, jest honorowe, dobrowolne i nie może pociągać za sobą jakiejkolwiek gratyfikacji finansowej. Dlatego też każda decyzja o ewentualnym rozszerzeniu lub zmianie uprawnień przysługujących Honorowym Dawcom Krwi podejmowana jest w kontekście obowiązujących przepisów prawa, zarówno krajowego, jak i europejskiego, które jednoznacznie stanowi, że *„oddawanie krwi, osocza lub składników krwi jest uważane za dobrowolne i nieodpłatne, jeżeli jest dokonywane przez osobę z jej własnej woli i nie daje podstaw do jakiejkolwiek zapłaty w formie pieniężnej lub w jakiejkolwiek równoważnej postaci. Wyłącza to również przyznanie wynagrodzenia w formie wypoczynku, który wykracza poza czas odpowiednio konieczny do oddania krwi i dojazdu. Drobne dowody uznania, napoje i zwrot kosztów podróży są zgodne z pojęciem dobrowolnego i nieodpłatnego oddawania krwi”.*

Dodatkowo należy mieć również na uwadze stanowisko prezentowane na posiedzeniu Komitetu Sterującego ds. Transfuzji Krwi, działającego w ramach Rady Europy, podczas którego dyskutowana była definicja „finansowej korzyści”. W kontekście Konwencji o ochronie praw człowieka i godności istoty ludzkiej wobec zastosowania biologii i medycyny z dnia 19 listopada 1996 r. „finansowa korzyść” została określona jako zapłata lub korzyść jakiegokolwiek rodzaju oferowana bezpośrednio żywemu dawcy lub rodzinie zmarłego dawcy. Rekompensata nigdy nie powinna wiązać się z donacją, w tym jej końcowym celem lub jakością tego, co zostało oddane. Zwrot poniesionych wydatków i rzeczywistych kosztów może być dokonany, jeżeli dawca może je udowodnić. Ewentualna kompensacja utraconego zarobku powinna być dokładnie wyliczona, gdyż dawca nie powinien ani finansowo tracić, ani zyskiwać. Jednocześnie, tylko w wyjątkowych sytuacjach, można dopuścić wprowadzenie rekompensaty o stałej wysokości. Zezwala się także na zapłatę dawcom odszkodowania za szkodę związaną z donacją.

Tym samym w promocji dawstwa należy nadrzędnie stosować środki ukierunkowane na altruizm. Z uwagi na powyższe krwiodawcy, w systemie ochrony zdrowia, posiadają określony katalog uprawnień, tj. zwolnienie od pracy, zwrot utraconego zarobku na zasadach wynikających z przepisów prawa pracy, zwrot kosztów przejazdu do jednostki

telefon: +48 22 250 01 46
adres email: kancelaria@mz.gov.pl
www.gov.pl/zdrowie

ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

organizacyjnej publicznej służby krwi, posiłek regeneracyjny, możliwość odliczenia od podatku dochodowego darowizny w wysokości iloczynu kwoty rekompensaty, bezpłatne zaopatrzenie w leki objęte wykazami do wysokości limitu finansowania, uprawnienia do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej, w tym do leczenia sanatoryjnego oraz usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach. Uprawnienia te należy jednak rozpatrywać nie w kontekście głównych przesłanek determinujących donację, a zwrotu ponoszonych kosztów oraz dowodów uznania i wdzięczności za oddaną krew i jej składniki. Decyzja o oddaniu krwi powinna wynikać z chęci dzielenia się z innymi, nie zaś z kalkulacji zysków, gdyż krew nie jest produktem, lecz darem dla drugiego człowieka.

Jednocześnie doświadczenia wielu krajów wskazują, że pozyskiwana w ramach honorowego krwiodawstwa krew i jej składniki gwarantują pełne bezpieczeństwo i ochronę zdrowia zarówno dawców krwi, którzy są filarem krwiolecznictwa, jak i jej biorców. Należy bowiem pamiętać, że biorcami krwi są osoby chore, dlatego niezwykle istotne jest, aby pobudki związane z oddawaniem krwi wynikały z potrzeby serca, były szlachetne oraz świadome. Wprowadzenie proponowanych ulg na przejazdy zadaje się wykraczać poza ideę honorowego, dobrowolnego i nieodpłatnego dawstwa krwi. Powyższe znalazło potwierdzenie także w stanowisku Komisji ds. Petycji Senatu RP, która na posiedzeniu w dniu 7 lutego 2024 r. uznała za niezasadne rozszerzanie katalogu uprawnień przysługujących krwiodawcom wskazując, że jego rozszerzanie stoi w sprzeczności z ideą honorowego i altruistycznego dawstwa.

Równocześnie, zgodnie ze stanowiskiem przekazanym przez Ministerstwo Infrastruktury, podkreślić należy, że rozszerzenie uprawnień do ulgowych przejazdów prowadzi do zwiększenia wydatków budżetu państwa, co implikuje konieczność poszukiwania dodatkowych środków w ramach ich nieprzekraczalnego limitu. W konsekwencji powyższego każde przyjmowane rozwiązanie prawne, które miałoby dodatkowo obciążać sektor finansów publicznych wymaga szczegółowej analizy pod kątem dostępności środków i zapewnienia źródeł sfinansowania. Podkreślenia wymaga, że ustawowe uprawnienia do ulgowych przejazdów w publicznym transporcie zbiorowym stanowią znaczące obciążenie finansowe i generują coroczne koszty dla budżetu państwa.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Jerzy Szafranowicz
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/

telefon: +48 22 250 01 46
adres email: kancelaria@mz.gov.pl
www.gov.pl/zdrowie

ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa